

EDUCAȚIA PERMANENTĂ - UN FACTOR DECISIV AL DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII CUNOAȘTERII : ABORDĂRI TEORETICE

Inga Cernat

Catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională USM

Summary

Lifewide learning - a decisive factor in the knowledge society development: theoretical approaches

The change and transformation of nowadays society make us face new problems and necessities dealing with the human resources training, the level of schooling and level of culture of the population, behavior rules. In order to be a good professional, family man, citizen it is necessary to learn a new art of life, a life continue accommodation to the transformations around- a life long change that represents a life long learning. The lifewide learning is like a common umbrella which covers all united types of education and formation. Its aim is life long personal, social and professional development.

Rezumat

Schimbarea și transformarea societății de azi, ne pune în față probleme și cerințe noi, privind pregătirea resurselor umane, nivelul de instruire și cultură al populației, normele de conduită etc. Pentru a fi un bun profesionalist, familist, cetățean e nevoie de a însuși o nouă artă de a trăi, o adaptare neîntreruptă la transformările din jur – o schimbare continuă - ceea ce reprezintă o educare permanentă. Educarea permanentă este umbrela comună sub care sunt reunite toate tipurile de învățare și formare, scopul ei fiind dezvoltarea personală, socială și profesională pe tot parcursul vieții.

Începutul mileniului III este marcat impunător de o societate întemeiată pe informație și cunoaștere, constituind în sens larg o „societate a cunoașterii”. Societatea în care trăim ne obligă la modificările profunde la nivel de individ, de organizație, de relații interumane. Se poate afirma că o societate a cunoașterii a existat întodeauna. Gabriela L. Sabău remarcă : ”Cunoașterea nu mai este o componentă a economiei moderne, ci devine un principiu organizațional de bază al existenței noastre. Trăim într-o societate a cunoașterii pentru că ne organizăm realitatea socială pe baza cunoașterii de care dispunem”.

Edelgard Bulmahn (ministru al Educației în Germania) afirmă într-un interviu din 2001 că cele mai importante bunuri din societatea cunoașterii sunt o bună educație, creativitate și competență. Și aceasta pentru că globalizarea și revoluția informației au avut printre consecințe un nou mod de organizare a muncii, un sector al serviciilor în creștere, dar cea mai importantă consecință este reprezentată de faptul că educația inițială nu mai poate garanta angajarea de-a lungul întregii vieți profesionale. Cunoștințele trebuie în permanență actualizate : „fiecare individ trebuie să fie pregătit să dobândească calificări noi, să dezvolte abilități, care să-i permită să se adapteze repede la cerințele noilor situații”. De aceea, credem că, pentru a face față provocărilor viitorului, va trebui să ne bazăm pe un factor decisiv: *educația permanentă*.

Ideea educației permanente s-a născut din nevoia de articulare diferite niveluri și tipuri de educație, încât educația să devină continuă în timp și spațiu – „*continuum educațional*”. Cunoștințele, competențele și atitudinile dobândite în perioada copilăriei și adolescenței în familie, la școală sau universitate nu vor dura toată viața. Este nevoie de integrarea învățării permanente, care apare ca un proces continuu ce se eșalonează de la leagăn pînă la sfîrșitul vieții, deci învățare „de-a lungul vieții”.

Termenul de învățare „de-a lungul vieții” atrage atenția asupra timpului, fie ea continuă sau periodică. Noul termen creat, *lifewide learning*, îmbogățește imaginea, atrăgând atenția asupra duratei învățării care poate avea loc pe tot parcursul unui segment al vieții.

În ceea ce privește definirea educației permanente sunt vehiculate o serie de opinii: Frese H.H., un specialist în domeniu, afirmă că educația permanentă reprezintă o nouă politică educativă care permite dezvoltarea plenară a fiecărei personalități.

Pentru Emilian Dumitru, un ceretător român, educația permanentă înseamnă „educația întregului popor”, un sistem de asistență a omului, întreaga viață, punând în evidență următoarele caracteristici ale educației: totalitatea, integrarea, flexibilitatea, democratizarea, oportunitatea, motivația, educabilitatea, calitatea vieții și a învățării. Toate aceste principii educative se cer întemeiate pe planificare, organizare și evaluare continuă a sistemului și pe „o stare de spirit favorabilă în masele largi populare”.

Un alt specialist în studierea sociologiei educației, Leon Țopa scrie că, educația permanentă semnifică diversificare, reluare la trepte superioare, restructurare a cunoștințelor, conversiune de deprinderi și transfer al acestora. Soluția e ... de a învăța exact ce se poate învăța nu numai la tinerețe, ci de a continua învățarea, de a reînvăța, sau de a perfecționa, ceea ce este posibil și în alte perioade ale vieții.

Din cele expuse, se poate spune că educația permanentă reprezintă un continuum care străbate ca un fir roșu întreaga viață personală a omului contemporan și propune o nouă structură educațională, având funcția de a realiza conexiuni creatoare, democratice de a conjuga învățarea organizată cu cea spontană, difuză și discontinuă.

Conceptul de educație permanentă a apărut prin anii 60 sub impulsul organizațiilor UNESCO și Consiliul Europei, interesate să difuzeze ideea ofertei de șanse egale de dezvoltare generală pentru fiecare individ de-a lungul întregii sale vieți și în toate domeniile, cu scopul de a participa plenar la dezvoltarea societății. R.H. Dave (1976), un specialist de vază din domeniul pedagogiei, ne propune următoarele obiective a educației permanente:

1. *Scopuri convenționale*: a învăța să citești, să scrii, să calculezi să-ți conservi sănătatea, și în final să dobândești o calificare profesională.
2. *Scopuri ce presupun o nouă situație*: ele privesc idealurile relative la dezvoltarea societății – lupta pentru pace și democrație, pentru libertatea și bunăstarea cetățenilor.
3. *Scopuri de importanță centrală*: acestea se axează pe dezvoltarea personală, asigurând o nouă calitate a vieții. Între acestea:
 - achiziționarea unui bagaj personal inovator;
 - conservarea unui spirit tânăr, caracterizat prin flexibilitate, curiozitate și creativitate;
 - dezvoltarea capacității de a face alegeri responsabile;
 - angajarea socială;
 - dorința de a depăși în permanență;
 - reîmprospătarea continuă a cunoștințelor, nu de dragul acumulării ci pentru a degaja esențialul.
4. *Scopuri instrumentale*: a învăța pentru a învăța, a învăța împreună cu alții; a dezvolta capacitatea de a profita de experiența educativă deja dobândită; a avea inițiativa învățării

Din examinarea obiectivelor de mai sus am putea constata că: filozofia educației permanente este aceea de a trezi, în fiecare individ, nevoia de a continua studiul și formarea, gustul pentru experiențe noi, dorința de a se autodepăși și de a-și dezvolta calitatea propriei vieți. Acest mod de a înțelege existența și de a trăi este sursa unei dinamici personale, a angajamentului în schimbarea vieții personale și profesionale.

În continuare, R.H. Dave afirmă că: „Educația permanentă este un proces de perfecționare a dezvoltării personale, sociale și profesionale pe durata întregii vieți a indivizilor în scopul îmbunătățirii calității vieții, atât a indivizilor, cât și a colectivității lor. Aceasta este o

idee unificatoare care include învățarea formală, nonformală și informală pentru dobândirea și îmbogățirea unui orizont de cunoaștere care să permită atingerea celui mai înalt nivel de dezvoltare posibil în diferite stadii și domenii ale vieții”.

Din această perspectivă educația permanentă apare într-o structură complexă și flexibilă totodată – școala, instituțiile de cultură, mass-media, familia, organizațiile educative – concurând toate la asistența complexă a omului, întreaga viață. Alimentându-se din informațiile, ideile, opțiunile etc. vehiculate de familie, școala, alte institutii, individul își formează treptat un instrument de percepție și interpretare a mediului, o modalitate de a gândi practic, de a cunoaște și stăpâni contextul social, de a elabora mental realitatea, transformând obiectele sociale (persoane, contexte, situații) în categorii simbolice (valori, credințe, ideologii). Reprezentanțele sociale, manifestate prin operații mentale, prin procese generative de sistematizare a conținuturilor cognitive, organizează realitățile concrete în imagini simbolice, constituie o formă de gândire socială a realității, o reconstrucție a experiențelor persoanei, un aspect evaluativ, o idee (concepție, schemă mentală, model de abordare) și o acțiune (stil de conduită, model acțional, comportament cooperativ sau competitiv) reunite într-un întreg și reglând relațiile cu lumea.

Un alt vestit pedagog Lynch J. susține că: Educația permanentă conjugă trei componente esențiale:

- mijloace și tehnici pentru a favoriza învățarea;
- persoane;
- un stoc de cunoștințe (o acumulare de experiențe culturale) pe care trebuie să le combinăm în așa fel încât individul să fie stimulat să participe.

În așa fel, individul este ajutat să învețe să urmărească întreaga viață dezvoltarea potențialului său, să contribuie la buna stare economică și la progresul poporului său; să trăiască, să învețe și să schimbe în cadrul procesului de dezvoltare socială, comunitatea căreia îi aparține.

Astfel, educația permanentă ne apare ca o „ofertă” de mijloace, unificând educația dispersată, promovând democratizarea relațiilor și o nouă concepție despre calitatea vieții.

Spre deosebire de alți autori, autorul român, G. Văideanu definește educația permanentă ca un proces continuu și necesar dezvoltării personalității și ne propune următoarele caracteristici ale educației permanente:

- *este continuă*, devenind modul de a fi, de a munci și de a se adapta omul; un sprijin, și nu o povară, o obligație.
- *este globală*, integrând într-un continuum toate nivelurile și tipurile de educație constituite sau existente în cadrul unei colectivități naționale;
- *este integrală*, asigurând tineretului și adulților o formație multilaterală și echilibrată, care să le permită abordarea cu succes a problemelor multiple.

Reieșind din caracteristicile enumerate mai sus putem afirma că persoana este un agent al propriei educații, combinând „învățarea” cu responsabilitățile civice, familiale și profesionale. Pentru a participa la acest proces trebuie să învingă unele obstacole materiale (dificultăți de timp, vârstă, sănătate, sex) și psihologice (timiditate în fața fenomenului cultural, deprecierea de către mediul social etc) care pot bloca calea spre statutul de „educat” sau „cultivat”.

Educația permanentă ne apare, astfel ca o „ofertă” de mijloace, unificând educația dispersată, promovând democratizarea relațiilor și o nouă concepție despre calitatea vieții. Reunirea diferitor mijloace și experiențe conferă educației permanente caracterul de proces „global”, pe care-l subliniază toți autorii. Ea reunește educația în familie, educația de bază formală și diferite alte tipuri de educație. În același timp, trebuie să-l pregătească pe individ astfel încât să devină „cît mai mult propriul instrument al dezvoltării sale prin intermediul multiplelor forme de autoinstruire”, așa ne remarcă un alt autor Lengrand P.

Educația permanentă vizează nu atât sfera instrucției (oferirea de informații), cît și posibilitatea de a forma, punînd accentul îndeosebi pe nevoia de a avea oameni cît mai bine „educați” în societate.

Deci, ea apare ca o continuare a efortului de instruire, ca o deschidere spre informare, spre schimbare și formare continuă pe tot parcursul vieții, aceste proprietăți reprezentând cerințele dezvoltării societății de azi - cea a cunoașterii.

Bibliografie

1. Dave, R. H. Education permanent et programme scolaire/ Institut de l Unesco pour l Education.-Hamburg, 1976.- 166 p.
2. Dimitriu E.Educația permanentă – educație a întregului popor / E. Dimitriu .- București:Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.-187 p.
3. Lifelong learning and Lifewide Learning / National Agency for Educatuion, Stockholm, 2000.
4. Lengrand, P. Introducere în educația permanentă/ P. Lengrand.- București. Editura Didactică și pedagogică,1983.- 246 p.
5. Lynch, J. Education permanente et la formation du personel/ Institut de l Unesco pour l Education.-Hamburg, 1978.- 138 p.
6. Memorandum asupra Învățării Permanente / Comisia Comunităților Europene.- Brussels,2000
7. Neculau, A. Educația adulților/ A. Neculau . -Iași: Polirom, 2001.-222p.
8. Sabău, G.L. Societatea cunoașterii. O perspectivă românească / G. L. Sabău .- bucurești : Editura Economică, 2001.-143 p.
9. Țopa, L. Sociologia educației permanente/L. Țopa .- București: Editura Științifică, 1978.- 246p.

ОБРАЗОВАНИЕ В ЭПОХУ ИНФОРМАТИЗАЦИИ: НОВЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ И ТЕНДЕНЦИИ

Ирина Сенокосова

Кафедра Библиотекovedения и Информационного Обеспечения
Молдавский Государственный Университет

Summary

Education in the information epoch: new prospects and tendencies

The present work is oriented towards same problems in the information epoch. The basic attention is paid both to the informational process and Informational Technology as well as to their impact upon the development of the educational system. Also this work reveals the general aspects knowledge and factors which increase the level of efficiency of using IT in the educational process.

Rezumat

Данная работа посвящена рассмотрению некоторых проблем образования в эпоху информатизации. Основное внимание уделяется информационным процессам и компьютерным технологиям, и их влиянию на развитие системы образования. Обобщаются знания и факторы, повышающие уровень эффективности использования компьютерных технологий в процессе обучения.

В процессе своей эволюции человеческая цивилизация прошла не одну эпоху развития: от отделения от животного мира и освоения примитивного орудия труда, до образования государств и индустриализации. Нынешняя эпоха ознаменована информационным взрывом всеобщей компьютеризацией и образованием. Какие же основные тенденции и перспективы она нам открывает?

В первую очередь нужно отметить, что основным элементом развития общества стала информация. В условиях общества информатизации, человек образует симбиоз (личности и информации). Принято считать, что симбиоз – взаимодействие и